

KUTSESTANDARD

Ergonoom, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Ergonoom, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Ergonoomi töö on ennetada tööga seotud haigestumisi ja tööõnnetusi, säilitada ja edendada töötaja tervist ja tööväimeid ning tagada töötaja heaolu.

Ergonoom on spetsialist, kes aitab kaasa tervisliku ja ohutu töökeskkonna loomisele. Ta selgitab välja ja hindab töökeskkonna füüsikaliste ja füsioloogiliste ohutegurite võimalikku mõju töötajate tervisele, nõustab tööandjaid ja töötajaid tervist säästvate töötingimuste loomisel ning selgitab ergonoomiliste lahenduste mõju majanduslikule efektiivsusele ja töötajate tööväimele. Ergonoom osaleb nõustajana uute toodete disainimises.

A.2 Tööosad

A.2.1 Töökorralduse analüüsimine ja hindamine

1. Tööülesannete ja tööde tehnoloogia analüüsimine.
2. Tööle asumise eelduste määratlemine.

A.2.2 Töökeskkonna riskianalüüs

1. Töökeskkonna riskianalüüsi läbiviimine.
2. Füüsikaliste ohutegurite hindamine.
3. Füsioloogiline ohutegurite välja selgitamine.
4. Keemiliste ohutegurite märkamine.
5. Psühholoogiliste ohutegurite märkamine.
6. Bioloogiliste ohutegurite märkamine.

A.2.3 Töökeskkonna ergonoomikaline kujundamine ja terviseriskide vähendamine

1. Tehnoloogia ja töövahendite valimine.
2. Ennetusmeetmete vajaduse hindamine ning valimine.
3. Ergonoomiliste lahenduste mõju selgitamine.

A.2.4 Inimene-masin-keskkond süsteemi optimeerimine

1. Töövahendite ja materjali paigutamine töökeskkonnas.
2. Töökoormuse optimeerimine.
3. Töökorralduse ja töökoha kohandamine vastavalt töötaja individuaalsetele iseärasustele.
4. Tööasendi kujundamine.

A.2.5 Osalemine tööõnnetuste ja tööga seotud haigestumiste uurimises ning ennetamises

1. Osalemine tööõnnetuste ja tööga seotud haigestumiste uurimises.
2. Ennetusmeetmete kavandamine.
3. Tööõnnetuse ja tööga seotud haigestumise järgne töötaja integreerimine tööprotsessi.

A.2.6 Tööandjate ja töötajate nõustamine ning teavitamine

1. Ohutusjuhendite koostamine ja ohutusalane juhendamine.
2. Soovituste andmine vähenenud töövõimega töötaja kaasamiseks.
3. Töötaja töövõime säilitamine ja parendamine.
4. Hoiakute kujundamine.
5. Uute nõuete ja teadmiste edastamine.

Valitavad tööosad

A.2.7 Ergonoomikaalaste koolituste ettevalmistamine ning läbiviimine

1. Sihtgrupi koolitusvajaduse väljaselgitamine ja koolituskava koostamine.
2. Koolituse sisuline ettevalmistamine ja läbiviimine.
3. Koolituse tulemuslikkuse hindamine ja tagasiside andmine.

A.2.8 Uue toote kujustamises osalemine

1. Tootearenduses osalemine.
2. Toote katsetamine ja kasutajasõbralikkuse hindamine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Ergonoomi töötingimused sõltuvad tööülesannetest ja analüüsitud töökeskkonnast.

A.4 Töövahendid

Ergonoom kasutab oma töös töökeskkonna ergonoomilisuse hindamiseks ja mõõtmiseks, tööprotsessi jäädvustamiseks ja dokumenteerimiseks vajalikke vahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Ergonoomi töös on vajalikud loovus, analüüsi- ja üldistusvõime, täpsus, koostöö- ja vastutusvõime, otsustusvõime ning iseseisvus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Tavaliselt on 7. taseme ergonoomil ergonoomikaalane magistrikraad ja kompetentside saavutamiseks vajalik töökogemus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Ergonoom, tööfüsioloog.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur

Ergonoomi kutse taotlemisel tuleb tõendada kompetentsid B.2.1-B.2.6 ja B.2.9 (läbiv kompetents). Lisaks on võimalik tõendada valitavad kompetentsid B.2.7 ja B.2.8.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Töökorralduse analüüsimine ja hindamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. tutvub ettevõtte tehnoloogilise protsessiga, lähtudes ettevõtte tegevusalast ja kasutades sellekohaseid teadmisi; analüüsib ja kirjeldab töötaja tööd ning jagab selle etappideks ja/või osadeks, arvestades töötaja eripära, mugavuse, tervise, töövahendite ja -keskkonna ning tööülesannetega;
2. määratleb enne töötaja tööle asumist eeldused olemasoleval töötamiskohal tööülesannete täitmiseks, arvestades töövahendite, töökorralduse ja töökoormatuse mõju töötaja tervisele; vajadusel konsulteerib töötaja sobivuse hindamiseks töötervishoiuarsti, -psühholoogi või muu spetsialistiga.

B.2.2 Töökeskkonna riskianalüüs	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. viib läbi töökeskkonna riskianalüüsi, lähtudes õigusaktide nõuetest, kaasates töötajad, töötajate ja tööandja esindajad ning vajadusel töötervishoiu teisi spetsialiste; kooskõlastab tegevused ja kaasatavad isikud tööandjaga; 2. hindab füüsiliste ohutegurite olemasolu, nendega kaasnevaid terviseriske ja mõju töötaja töövõimele, võttes arvesse ohutegurite mõõtetulemusi ja töökorraldust; 3. selgitab välja füsioloogilised ohutegurid, kasutades töökorralduse analüüsimise, küsitluste, tõenduspõhiste hindamismeetodite ja mõõtmiste tulemusi; hindab ohutegurite terviseriski ja mõju töötaja töövõimele; 4. märkab keemiliste ohutegurite olemasolu, kaasab nende mõju hindamisse tööhügieeniku; 5. märkab psühholoogiliste ohutegurite olemasolu, kaasab nende mõju hindamisse tööpsühholoogi; 6. märkab bioloogiliste ohutegurite olemasolu, kaasab nende mõju hindamisse tööhügieeniku.	
B.2.3 Töökeskkonna ergonoomikaline kujundamine ja terviseriskide vähendamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. määratleb tehnoloogia või töövahendi ergonoomilisuse kriteeriumid ning vastavalt nendele põhjendab/selgitab tööandjale töövahendi või tehnoloogia sobivust töötajale, arvestades töötaja kehalisi ja vaimseid võimeid ning ealisi iseärasusi; 2. nõustab töökeskkonna projekteerimise meeskonda töökeskkonna loomises või uuendamises; analüüsib koostöös tööhügieeniku ja -psühholoogiga ennetusmeetmeid, vastavalt ettevõtte vajadustele ja võimalustele, lähtudes ennetusmeetmete hierarhiast (sh ühis- ja isikukaitsevahendid, ohumärguanded); 3. selgitab tööandjale ergonoomiliste lahenduste majanduslikku efektiivsust ja mõju töötaja töövõimele.	
B.2.4 Inimene-masin-keskkond süsteemi optimeerimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. analüüsib töövahendite ja materjali paigutamist töökeskkonnas, arvestades töötaja kehalisi ja vaimseid võimeid ning ealisi iseärasusi; annab soovitusi töövahendite ja materjali optimaalseks paigutamiseks, arvestades materjali kulgemist tööprotsessis; 2. analüüsib töötaja töökoormust ning tema töökoormatust, kasutades üldtunnustatud meetodeid; hindab tegeliku töökoormatuse vastavust töötaja optimaalse koormatusega; leiab sobivad lahendused ning teeb tööandjale ettepaneku töötaja töökoormuse optimeerimiseks; 3. analüüsib töötaja individuaalseid iseärasusi ja töökoha kujundust, sh töövahendite ja materjalide paigutust, kasutusmugavust; teeb ettepaneku kohandada töö töötajale võimalikult sobivaks, arvestades töötaja kehalisi ja vaimseid võimeid ning ealisi iseärasusi, tema töövõime muutumist tööpäeva või -vahetuse jooksul; 4. analüüsib töötaja tööasendeid, liigutusi ja töömugavust lähtuvalt biomehaanika printsiipidest; arvestab töötaja ealisi ja kehalisi iseärasusi ning leiab koostöös töötajaga sobivad lahendused; teeb tööandjale ettepaneku töötaja tööasendite ja liigutuste optimeerimiseks.	
B.2.5 Osalemine tööõnnetuste ja tööga seotud haigestumiste uurimises ning ennetamises	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. analüüsib tööõnnetuste raporteid, töötaja tervisekontrollide otsuseid ja kutsehaigestumise dokumentatsiooni; 2. analüüsi alusel nõustab tööandjat töökeskkonna optimeerimisel tööga seotud haigestumiste ning tööõnnetuste vältimiseks; 3. teeb tööandjale ettepaneku töö kohandamiseks, sobivate töövahendite soetamiseks või töökoormuse optimeerimiseks, vajadusel konsulteerib töötervishoiuarsti või füsioterapeudiga.	
B.2.6 Tööandjate ja töötajate nõustamine ning teavitamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. analüüsib ohutusjuhendeid, nõustades tööandjat ohutusjuhendite loomisel või uuendamisel ergonoomika küsimustes; 2. annab tööandjale soovitusi töökeskkonna ja töövahendite kohandamiseks vähenenud töövõimega töötajale; 3. selgitab tööandjale ja töötajatele töövõime säilitamise ja parendamise peamisi meetodeid ja põhimõtteid, vajadusel kaasab tervisedendaja; 4. teeb teavitustööd töötervishoiu ja tööohutuse põhimõtete selgitamiseks töötajate töövõime säilitamise ja parendamise eesmärgil; levitab töötervishoiu ja tööohutusalast teavet, korraldab infopäevi jm teavitusüritusi;	

5. jälgib pidevalt ergonoomikat käsitlevat teabevoolu; hoiab end kursis ergonoomika küsimusi reguleerivate Eesti õigusaktidega ning selgitab uusi nõudeid ja teadussaavutusi tööandjatele.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik tõendada valitavad kompetentsid B.2.7 ja B.2.8.

B.2.7 Ergonoomikaalaste koolituste ettevalmistamine ning läbiviimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. osaleb töötajate koolitusvajaduste väljaselgitamises ning koostab koolituskavad teadmiste, oskuste ja hoiakute ajakohastamiseks; 2. osaleb koolituste sisulises ettevalmistamises, andes koolitajatele sisendi ergonoomikat käsitlevate teemade ning oodatavate õpiväljundite osas; osaleb koolitajana ergonoomikat käsitlevatel koolitustel; 3. osaleb koolituse tulemuslikkuse ja mõju väljaselgitamises, kasutades õpiväljundite saavutatuse taseme hindamiseks kohaseid meetodeid; teeb hindamisest kokkuvõtteid, annab koolitustulemuste kohta tagasisidet ja soovitusi tööandjale, koolitajale ja koolituse korraldajale.	
B.2.8 Uue toote kujustamises osalemine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. määrab toote kriitilised mõõtmed ja kasutamise efektiivsuse, ohutuse ja mugavuse kriteeriumid; selgitab erineva toote juht- ja kuvaseadise kasutamise ja nende paiknemise mõju, lähtudes toote eeldatava kasutajaskonna antropomeetristest mõõdetest; 2. osaleb kujutatud toote katsetamises ja kasutajasõbralikkuse hindamises, juhindudes standarditest ja eetikapõhimõtetest.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.9 Ergonoom, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. dokumenteerib oma töö keeleliselt ja sisuliselt korrektselt; 2. kasutab oma töös eesti keelt tasemel B2 ning ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 1); 3. kasutab tavapäraselt kontoritarkvara tööks vajalikul tasemel; leiab internetist tööks ja enesearenguks vajalikku informatsiooni ja oskab selle usaldusväärsust kriitiliselt hinnata; kasutab erialaseid andmebaase; vajadusel kasutab pilditöötlus- ja joonestustarkvara; 4. juhindub rahvusvahelisest töötervishoiuspetsialisti eetikakoodeksist (www.icohweb.org) ja rahvusvahelisest ergonoomika eetikakoodeksist „Code of Conduct for Ergonomics“ (www.iea.cc); 5. väljendab ennast kõnes ja kirjas ka mitte-erialaspetsialistile arusaadavalt; 6. ajakohastab ja arendab oma ergonoomikaalaseid kompetentse, lugedes erialaseid väljaandeid, osaledes koolitustel jne.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	23-16112023-3.12/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Ivar Raik, Sotsiaalministeerium Märt Reinvee, Eesti Maaülikool Karin Reinhold, Tallinna Tehnikaülikool Alar Seiler, Qvalitas Arstikeskus AS Triin Sirge, Ergoway OÜ

3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	16.11.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	15.11.2025
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2263 Töötervishoiu ja tööohutuse tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Ergonomist, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala	